

Fremdsprache Deutsch : Textkompetenz

สุพัชชา เจนณะสมบัติ

Schmölzer-Eibinger, Sabine. (2008). Ein 3-Phasen-Modell zur Förderung des Textkompetenz. **Fremdsprache Deutsch.** (39) : 28-33.

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบันนั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาและภาษาที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งนี่คือวัตถุประสงค์หลักของการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร (die kommunikative Methode) ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ จึงเป็นกิจกรรมที่จำลองชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาต่างประเทศ รวมถึงได้รับความรู้โดยผ่านภาษานั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิด และเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น อย่างไรก็ตามทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศดังกล่าวจะไม่สามารถพัฒนาได้เลย หากผู้เรียนปราศจากความสามารถในการใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพราะการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสื่อสารนั้นก็ คือการพัฒนาศักยภาพของการใช้ทักษะทั้ง 4 นั้นเอง และไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่า การพัฒนาทักษะทั้ง 4 นี้ มีพื้นฐานมาจากการฟัง (Text) พูด (Text) อ่าน (Text) เขียน (Text) ซึ่งความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษาต่างๆ เพื่อการสื่อสารโดยอาศัย “Text” นี้ ภาษาเยอรมันเรียกว่า “Textkompetenz”

สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน หรือที่รู้จักกันในนามว่า สถาบันเกอเธ่ (Goethe Institut) ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน เป็นอย่างดีจึงได้จัดทำนิตยสารสำหรับผู้สอนภาษาเยอรมันโดยเฉพาะ ชื่อ Fremdsprache Deutsch โดยออกปีละ 2 ฉบับ แต่แต่ละฉบับจะเน้นหัวข้อที่แตกต่างกันออกไป สำหรับฉบับที่นำมาเสนอนี้เป็นฉบับที่ 39 ปี 2008 โดยจะเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการเขียนภาษาเยอรมัน นิตยสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความสั้น ๆ 10 บทความ จากผู้เชี่ยวชาญชาวเยอรมันด้านการสอนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ

บทความทั้ง 10 บทความภายใต้หัวข้อ “Textkompetenz” นี้ มีความน่าสนใจมาก แต่บทความที่นำมาเสนอในฉบับนี้คือ “Ein 3 Phasen – Modell zur Förderung der Textkompetenz” ซึ่งเขียนโดย

Sabine Schmölder – Eibinger หรือแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “3 ขั้นตอนสู่การพัฒนาความสามารถในการเขียน” สาเหตุที่เลือกบทความนี้มานำเสนอเพราะ Eibinger ได้อธิบายถึงขั้นตอนการพัฒนาทักษะการเขียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการยกตัวอย่างประกอบที่ชัดเจน จึงทำให้ผู้อ่านสามารถนำวิธีการต่าง ๆ ที่แนะนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ก่อนจะอธิบายถึง “3 ขั้นตอนสู่การพัฒนาความสามารถในการเขียน” นิตยสาร Fremdsprache Deutsch ได้กล่าวถึงคำว่า “Textkompetenz” นั้น เป็นศัพท์เฉพาะคำใหม่ทางภาษาศาสตร์ เป็นคำประสมระหว่างคำว่า Text กับ Kompetenz นักภาษาศาสตร์ชาวเยอรมัน ชื่อ Paul R. Portmann – Tselikas และ Sabine Schmölder – Eibinger ได้อธิบายว่า “Text” หมายถึง งานเขียน บทอ่าน บทพูด หรือเรื่องราวที่ได้ฟังมา ส่วน “Kompetenz” หมายถึง ความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียนในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งความสามารถนี้จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพในการเรียนภาษาต่างประเทศของตนให้มีมากขึ้น เพราะฉะนั้นคำว่า “Textkompetenz” ในที่นี้จึงหมายถึงความสามารถของผู้เรียนภาษาต่างประเทศในการใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการใช้ภาษานั้น ๆ อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง

สำหรับ Textkompetenz ของ Sabine Schmölder Eibinger ที่กำลังจะกล่าวถึงนี้มุ่งเน้นด้านทักษะการเขียนเป็นสำคัญ โดยมีการเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาเยอรมัน ซึ่งแบ่ง 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การกระตุ้นความรู้ (Wissensaktivierung)
2. การเขียนงาน (Arbeit an Texten)
3. การปรับเปลี่ยนงานเขียน (Transformation)

แต่ละขั้นตอนจะอธิบายโดยสังเขปดังนี้คือ

1. การกระตุ้นความรู้ (Wissensaktivierung)

ผู้เรียนจะได้รับหัวข้อสำหรับการเขียน แต่ก่อนจะเริ่มเขียนผู้เรียนต้องเขียนความคิดหรือสิ่งต่าง ๆ ที่นึกขึ้นได้ภายในเวลาที่กำหนด (ประมาณ 5 นาที) โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องไม่หยุดเขียนในช่วงเวลาดังกล่าว หากผู้เรียนคิดหรือนึกอะไรไม่ออกก็ให้เขียน aaa หรือ bbb เป็นต้น

สำหรับขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนฝึกใช้ความคิด รวมทั้งปล่อยให้กระแสดความคิดหลั่งไหลโดยไม่มีการถูกสกัดกั้น และมีสิ่งที่น่าสนใจคือ ผู้เรียนสามารถเขียนความคิดของตนโดยใช้ภาษาใดก็ได้ เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่การใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่เป็นความคิดและความรู้ของผู้เรียน ที่ได้รับการกระตุ้นสำหรับหัวข้องานเขียนที่ได้รับมอบหมายนั่นเอง

2. การเขียนงาน (Arbeit an Texten)

ขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนหลัก เพราะผู้เรียนจะนำความคิดต่างๆ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาคัดเลือก และได้รับข้อมูลใหม่จากขั้นตอนนี้ ซึ่งจะเป็นโยบายขั้นตอนงานเขียนในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายอีกด้วย

ขั้นตอนนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนคือ

การทำให้เนื้อความสมบูรณ์ (Textkonstruktion)

การนำงานเขียนกลับมาเขียนใหม่ (Textrekonstruktion)

การสรุปและการขยายเนื้อความ (Textfokussierung and Textexpansion)

การทำให้เนื้อความสมบูรณ์ (Textkonstruktion)

ผู้เรียนจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้องานเขียนที่ได้รับมอบหมายจากขั้นตอนที่ 1 แต่เป็นข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์เพราะมีคำหรือประโยคที่ขาดหายไป ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ที่มีพยายามทำให้ข้อมูลที่ตนได้รับสมบูรณ์ที่สุด

การนำงานเขียนกลับมาเขียนใหม่ (Textrekonstruktion)

ผู้สอนนำบทความที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะใช้เขียนงานมาอ่านให้ผู้เรียนฟัง ผู้เรียนจะต้องตั้งใจฟัง จากนั้นพยายามเขียนเรื่องที่ตนได้ฟังขึ้นใหม่ โดยให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับเรื่องต้นฉบับให้มากที่สุดทั้งในด้านเนื้อหา และการใช้ภาษา

การสรุปและการขยายเนื้อความ (Textfokussierung and Textexpansion)

ขั้นตอนนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะลำดับความสำคัญของข้อมูลต่าง ๆ รู้จักการสรุปใจความสำคัญ รวมทั้งรู้ว่าแง่มุมใดที่ควรได้รับการขยายความต่อหรือตัดทิ้งไป โดยขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้รับบทความเกี่ยวกับหัวข้องานเขียนและต้องพยายามสรุปใจความสำคัญของงานเขียนนั้นๆ ให้ได้ภายใน 1 ประโยค

สำหรับขั้นตอนการเขียนงานนี้ ผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูล ต่าง ๆ และการเรียบเรียงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานเขียนของตนให้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา รวมถึง การถ่ายทอดที่ชัดเจนโดยแต่ละประโยคมีความเชื่อมโยงและเป็นเหตุเป็นผลกัน

3. การปรับเปลี่ยนงานเขียน (Transformation)

หลังจากที่ได้งานเขียนจากขั้นที่ 2 แล้ว ผู้เรียนต้องนำงานเขียนของตนมาพิจารณาอีกครั้งเพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยน รวมถึงสอดแทรกความคิดเห็นของตนลงไปในผลงานนั้นด้วย ซึ่งสิ่งนี้ถือว่าสำคัญอย่างยิ่งสำหรับขั้นตอนนี้

“3 ขั้นตอนสู่การพัฒนาความสามารถในการเขียน” ของ Sabine Schmöler – Eibinger นี้มีความโดดเด่นในการบูรณาการทุกทักษะ (Integrierte Fähigkeiten) เข้าด้วยกันเพื่อใช้พัฒนาทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่มักจะไม่ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาเท่าที่ควรในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ จะเห็นได้จากนักเรียนไทย ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเขียนงานได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา (syntaktisch) รวมถึงขาดความต่อเนื่องทางด้านเนื้อหา (thematisch) ซึ่งทำให้งานเขียนเหล่านี้ไม่สามารถสื่อสาร (kommunikative) กับผู้รับสารได้ดีเท่าที่ควร

บทความนี้จึงนับว่าน่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างมาก สำหรับผู้สอนภาษาต่างประเทศที่ต้องการพัฒนาทักษะการเขียนให้กับผู้เรียนและสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ไปจากเดิม อีกทั้งยังเป็นผู้ตระหนักว่า การเขียนไม่ใช่เป็นเพียงการนำตัวอักษรมาร้อยเรียงต่อกันเท่านั้น แต่ยังเป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และรู้จักถ่ายทอดความคิดนั้น ๆ ผ่านตัวอักษรได้อย่างชัดเจน ต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งคุณลักษณะเช่นนี้ถือว่าสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้ และการประกอบอาชีพการงานต่อไปในอนาคต
